

TARI ÖRS – LEPOSA BALÁZS

Kurátori döntések a kontextus szolgálatában

Az előadás első felében az alábbi kérdésekre keresünk választ: Mennyiben tud hozzájárulni egy digitális gyűjtemény a közelmúlt egyik egyre vitatottabb kimenetelű történelmi eseménysorozatának, jelen esetben a rendszerváltásnak a megértéséhez? Az eltelt harminc év a kulturális emlékezetbe való átmenet miatt kritikus határnak tekinthető, az ezzel foglalkozó gyűjtemények kezelőinek óriási a felelősségük abban, hogy milyen stílusú és tartalmú narratívába ágyazva közlik forrásaikat. A digitális historiográfia aktuális kérdései alkalmasak közelítő választ adni arra, hogy mennyit ér egy ilyen gyűjtemény. Egyben arra is engednek következtetni, hogy milyen jövőbeli céljaink lehetnek, ha a felület további fejlesztését tűzzük ki célul, avagy lehet-e ebből egy sokáig élő virtuális emlékhely.

A weboldalon megjelenő virtuális gyűjteményre a pluralizmus metaforájaként tekintünk, az előadás második felében arra teszünk kísérletet, hogy felvillantsuk egy konkrét esemény többszörös értelmezésének, értelmezési lehetőségének hálóját. A gyűjtemény tagolásához hasonlóan megvizsgáljuk tehát, hogy hogyan interpretálják ugyanazon eseményt az Állambiztonság, az Ellenzéki Kerekasztal, és az MSZMP reformkörei. Mit „mond be” a Kossuth, illetve Szabad Európa Rádió, hogyan tudósít a Magyar Televízió és a Fekete Doboz? Mit, és hogyan fotóznak a civilek (Nagy Piroska, Urbán Tamás) és mit a *Magyar Rendőr* című folyóirat?

Az elbeszélések ilyen egymásmellettiése – reményeink szerint – különös erővel világítja meg azt a tényt, hogy a forrásgyűjtemény elemei is már valamilyen előzetes történés (képes, hangos, szöveges) interpretációi, ilyen formán ezen események láncolatáról alkotott történet úgy válik történelemmé, hogy annak „immanens” törvényszerűségei az eseményhorizonton belül maradnak. Ennek ellenére a történelem gyártása nem lehet sem öncélú, sem véletlenszerű; adekvát csak az argumentáció helyességében lehet.